

The Relationship Between Emotional Intelligence and Psychological Well-Being in Older Adults: The Mediating Role of Prosocial Behaviors

Haniyeh Rezapour Hassan Kiyadeh ¹ and Azar Kiamarsi ^{1*}

¹ Dept. of Psychology, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Article Info

Article History

Received: 23.10.2024

Revised: 05.12.2024

Accepted: 11.01.2025

ePublished: 12.01.2025

Keywords

emotional intelligence, psychological well-being, prosocial behaviors, older adults

How to cite this article

Rezapour Hassan Kiyadeh, H., & Kiamarsi, A. (2025). The Relationship between emotional intelligence and psychological well-being in older adults: The Mediating role of prosocial behaviors. *Aging Psychology*, 10(4), 487-507.

*Corresponding Author

Azar Kiamarsi

Email

a.kiamarsi52@gmail.com

© The Author(s)

Publisher: Razi University

Abstract

Based on research evidence, various factors influence the psychological well-being (PWB) of older adults. Accordingly, this study aimed to examine the relationship between emotional intelligence and PWB in older individuals, with the mediating role of prosocial behaviors. This was a correlational study, using the path analysis method. The study population included individuals over 60 years residing in Rezvanshahr County, Iran in 2024. The sample consisted of 320 participants (160 men and 160 women), selected through convenience sampling and based on predefined eligibility criteria. Data were collected using Bradberry and Greaves's emotional intelligence, Ryff's PWB (short form), and Carlo and Randall's prosocial tendencies (revised version) questionnaires. The collected data were analyzed using path analysis and bootstrap testing in SPSS version 24 and AMOS version 24. Findings indicated a significant direct relationship between emotional intelligence and PWB. Additionally, prosocial behaviors served as a mediator in the relationship between emotional intelligence and PWB. These findings highlight the importance of prosocial behaviors as a significant factor in the relationship between emotional intelligence and PWB in older adults. It is recommended that training programs be provided on emotional intelligence and prosocial behaviors to foster the flourishing and well-being of this population.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Research has shown that psychological well-being (PWB) refers to having a positive perception of oneself and life. Furthermore, studies indicate a relationship between emotional intelligence and PWB in older adults. This is because a primary goal for individuals, particularly during later life stages, is to experience happiness, vitality, and meaningful, reciprocal engagement with the surrounding world. Emotional intelligence encompasses all the above-mentioned aspects, as it involves managing one's behavior, coping with social challenges, and achieving positive outcomes through critical decision-making. Existing research has established that emotional intelligence and PWB are interconnected in older adults. However, limited studies have explored the mediating variables that shape this relationship. Across all age groups, individuals tend to exhibit prosocial behaviors, which foster respectful and mutual relationships. As such, prosocial behaviors are considered a significant contributor to PWB in older individuals. Although the relationship between emotional intelligence and PWB has been previously documented, the mediating role of prosocial behaviors in this dynamic within the context of later life remains understudied. Therefore, given this gap in the literature, the present study aimed to examine the relationship between emotional intelligence and PWB, with a focus on the mediating role of prosocial behaviors.

Method

This was a correlational study using the path analysis method. The statistical population consisted of all individuals over 60 years residing in Rezvanshahr County, Iran during 2023–2024. The participants included 320 individuals (160 men and 160 women) selected through convenience sampling and based on predefined eligibility criteria in public places. Inclusion criteria were: (1) being 60 years or above, (2) possessing adequate hearing and speech abilities for interaction, and (3) the ability to comprehend and respond to questions. Exclusion criteria included: (1) having chronic physical or mental illnesses, neuropsychological problems, or neurological disorders such as Alzheimer's, Parkinson's, brain injury, Huntington's disease, and stroke, as determined during the initial interview. Participants completed Bradberry and Greaves's emotional intelligence, Ryff's PWB, and Carlo and Randall's prosocial tendencies questionnaires. The researcher conducted on-site data collection by visiting various public locations such as parks, mosques, and public pathways across Rezvanshahr during different times of the day where older adults were likely to be present. After the initial interview, questionnaires were given to participants who met the inclusion and exclusion criteria. The collected data were analyzed using path analysis and bootstrap testing in SPSS version 24 and AMOS version 24 software.

Results

Before evaluating the proposed research model, the assumptions of normal distribution and sample size adequacy were examined. To assess the normality of the research variables Skewness and kurtosis were used. The results indicated that the score distributions for all variables fell within the ± 2 range, suggesting an approximate normal distribution. The results from this phase confirmed that the assumptions were met and that the data were ready for model testing. The findings demonstrated a significant positive direct relationship between emotional

intelligence and prosocial behaviors ($p < .01$). Additionally, there was a significant positive direct relationship between emotional intelligence and PWB ($p < .01$). Furthermore, the relationship between emotional intelligence and PWB through the mediating role of prosocial behaviors was also found to be significant ($p < .01$). Overall, based on the goodness-of-fit indices for the proposed model, it can be concluded that the model presented in this study is acceptable. Figure 1 illustrates the final research model, where the model's pathways were found to be significant.

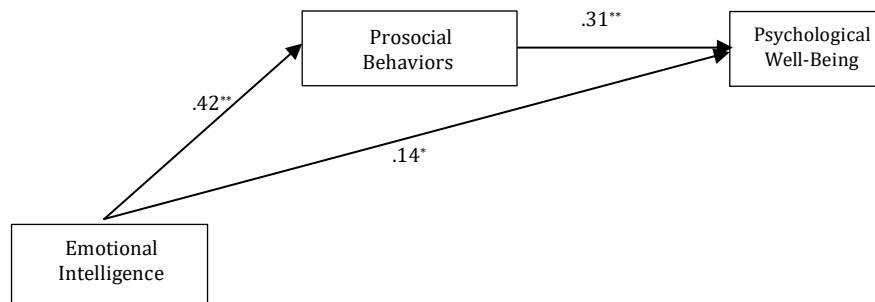

Figure 1. The Relationships between emotional intelligence and PWB with the mediation of Prosocial behaviors

According to the final model outcomes, the direct pathways were significant ($p < .01$). To estimate and determine the significance of the pathways, the bootstrap test in AMOS software was employed. The bootstrap test demonstrated the indirect effects. The indirect effect coefficient between emotional intelligence and PWB ($\beta = .39$, $p = .01$) was positive and significant ($p < .01$). Based on these findings, it can be concluded that prosocial behaviors

significantly mediate the positive relationship between emotional intelligence and PWB.

Conclusion

PWB in older adulthood is a critical factor that is essential for maintaining mental health. As individuals enter this stage of life, their social circle and interpersonal relationships tend to narrow, reducing their interactions with others, which in turn diminishes PWB and contributes to lower life satisfaction.

Enhancing emotional intelligence in older adults can significantly improve their self-awareness, understanding of others, and ability to effectively communicate and adapt to their environment and society. Given that social relationships and being socially accepted are of great importance to older adults, focusing on their emotional intelligence as a means of enhancing PWB can play a vital role. Despite the challenges associated with aging, such as loneliness, loss of a spouse, and increasing physical illnesses, emotional intelligence can help mitigate the resulting social isolation and psychological effects. Emotional intelligence, as a personal trait, serves as a key determinant of mental health in older adults. It directly influences various aspects of PWB, contributing to greater satisfaction in their lives.

Ethical Consideration

Ethical Code

This article is derived from a Master's thesis in General Psychology at the Islamic Azad University, Rasht Branch, with the ethics code IR.IAU.RASHT.REC.1403.002.

Financial Support

This study received no financial support.

Authors' Contributions

H.R: Conceptualization, Software, Formal analysis, Data curation, Writing-Original draft; A.K: Methodology, Software, Validation, Project administration, Writing-Review & editing

Conflict of Interest

The authors had no conflicts of interest.

Acknowledgments

Acknowledgments are extended to all participants and everyone who contributed to the implementation of this study.

رابطه هوش هیجانی با بهزیستی روان‌شناختی سالمندان: نقش میانجی رفتارهای مطلوب اجتماعی

هانیه رضاپور حسن کیاده^۱ و آذر کیامرثی^{۱*}

^۱ گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

چکیده

براساس شواهد پژوهشی عوامل مختلفی بر بهزیستی روان‌شناختی سالمندان تأثیر می‌گذارد. بنابراین این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان با نقش میانجی رفتارهای مطلوب اجتماعی انجام شد. طرح پژوهش همبستگی با روش تحلیل مسیر بود. جامعه آماری پژوهش شامل سالمندان بالای ۶۰ سال شهرستان رضوانشهر در سال ۱۴۰۳ بود. نمونه پژوهش ۳۲۰ سالمند (۱۶۰ مرد و ۱۶۰ زن) بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس براساس ملاک ورود و خروج انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های هوش هیجانی برادبری و گریوز، بهزیستی روان‌شناختی فرم کوتاه ریف و گرایش‌های اجتماعی مطلوب تجدید نظر شده کارلو و راندال استفاده شد. داده‌های جمع‌آوری شده از طریق نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ و AMOS نسخه ۲۴ با استفاده از تحلیل مسیر و آزمون بوت استرپ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان دادند هوش هیجانی با بهزیستی روان‌شناختی رابطه معنادار دارد؛ همچنین رفتارهای مطلوب اجتماعی نقش میانجی در رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان دارد. این یافته اهمیت رفتارهای مطلوب اجتماعی را بیان می‌کند که نقش معناداری در رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان ایفا می‌کند. پیشنهاد می‌شود با آموزش‌هایی در زمینه هوش هیجانی و رفتارهای مطلوب اجتماعی، زمینه شکوفایی و بهزیستی سالمندان را فراهم ساخت.

اطلاعات مقاله

سابقه مقاله

دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۰۲

اصلاح: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵

پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۲۲

چاپ الکترونیکی: ۱۴۰۳/۱۰/۲۳

کلیدواژه‌ها

هوش هیجانی، بهزیستی روان‌شناختی، رفتارهای مطلوب اجتماعی، سالمندان

نحوه ارجاع به مقاله

رضاپور حسن کیاده، ه. و کیامرثی، آ. (۱۴۰۳). رابطه رابطه هوش هیجانی با بهزیستی روان‌شناختی سالمندان: نقش میانجی رفتارهای مطلوب اجتماعی. *روان‌شناسی پیری*، ۱۰(۴)، ۴۸۷-۵۰۷.

* نویسنده مسئول

آذر کیامرثی

پست الکترونیکی

a.kiamarsi52@gmail.com

دارای بهزیستی روان‌شناختی بالا به طور معمول از رویدادهای زندگی خود، ارزیابی مثبتی دارند و بیشتر هیجان‌های مثبت مثل شادی را تجربه می‌کنند. لویزو و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان داده‌اند که بهزیستی روان‌شناختی در افراد مسن به رضایت بیشتر افراد از زندگی خود کمک می‌کند. همچنین مطالعات مرتبط با بهزیستی روان‌شناختی نشان داده‌اند بهزیستی روان‌شناختی با متغیرهای اساسی در سالمندی همچون امید به زندگی (تدینی و همکاران، ۱۴۰۱) و رضایت از زندگی (بویلان و همکاران، ۲۰۲۲) رابطه دارد. از سوی دیگر پژوهش‌ها نشان داده‌اند که بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان رابطه وجود دارد. چرا که هدف انسان‌ها به ویژه در دوره سالمندی این است که در زندگی خوشحال و سرزنده باشند و مشارکت مثبت و دو طرفه با جهان اطراف خود داشته باشند. هوش هیجانی هر دوی این موضوع را پوشش می‌دهد، این هوش طریقه مدیریت رفتار، کنار آمدن با مشکلات اجتماعی و چگونه رسیدن به نتیجه مثبت از طریق اتخاذ تصمیمات مهم را تعیین می‌کند. قابلیت‌های هوش هیجانی بالا به فرد سالمند کمک می‌کند تا روابط ایجاد کنید، استرس را کاهش دهید، خلق و خوی را پیش‌بینی کنید، درگیری را خنثی کنید و رضایت را بهبود بخشید (سانچز-سیفو و همکاران، ۲۰۲۳).

هوش هیجانی^۲ مقیاسی است، که دارای چند بعد است و ارتباط و تعامل میان شناخت و هیجان را شامل می‌شود. بار-آن (۲۰۰۶) هوش هیجانی را توانایی‌ها، شایستگی‌ها و مهارت‌های غیرشناختی می‌داند که توانایی فرد در مقابله با نیازها و فشارهای محیطی برای کسب موفقیت را افزایش می‌دهد (زرقي و حسینی جنیدی، ۱۴۰۲). مورن و بیولیک مورن (۲۰۲۱) هوش هیجانی را به عنوان چگونگی درک، جذب و پردازش اطلاعات نسبت احساسات خود و دیگران، بیان درست هیجان و نظم سازگاران هیجان در جهت افزایش کیفیت در نظر گرفته‌اند. به طور کلی، هوش هیجانی نقش مؤثری در تشخیص پاسخ‌های هیجانی مناسب در مواجهه با رویدادهای روزمره، گسترش دید و ایجاد نگرش مثبت نسبت به رویدادها و احساسات دارد (الشریف و عبد الغفار، ۲۰۲۱). گالدونا و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود نشان دادند که افراد مسن به طور قابل توجهی نمرات بالاتری نسبت به بزرگسالان جوان در هوش هیجانی دارند. با این حال، در زمینه پیرشناسی، مطالعه هوش هیجانی، هنوز کمیاب است و

بسیاری از افراد، چه در جامعه و چه در حوزه روان‌شناسی، اغلب پیری را به عنوان باری می‌دانند که بر سلامت فکری و روانی تأثیر منفی می‌گذارد (زلبو و همکاران، ۲۰۲۳). به گزارش سازمان ملل در سال ۲۰۱۹، ۷۰۳ میلیون نفر ۶۰ سال یا بیشتر در جهان وجود داشت. پیش‌بینی می‌شود تعداد افراد مسن در سال ۲۰۵۰ دو برابر شود و به ۱/۵ میلیارد نفر برسد. پیش‌بینی می‌شود که این نسبت تا سال ۲۰۵۰ به ۱۶ درصد افزایش یابد، به طوری که از هر ۶ نفر در جهان یک نفر ۶۰ سال یا بیشتر سن خواهد داشت (نصرتی و همکاران، ۱۴۰۲). آمار نشان می‌دهند که درصد جمعیت سالمند ایران طی دهه‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته و در صورت تداوم روند حاضر در چند سال آتی به حدود ۱۵/۵ میلیون نفر خواهد رسید (زاهدی بیالوئی و همکاران، ۱۴۰۲). السید و نگی (۲۰۲۳) در پژوهش خود نشان دادند که در مقایسه با سایر گروه‌های سنی، افراد مسن‌تر سریع‌ترین نرخ رشد جمعیت را دارند. سالمندی عبارت است از اضمحلال تدریجی در ساختمان و ارگان‌سیم بدن، که بر اثر دخالت عامل زمان پیش می‌آید (افشاری و رضایی، ۱۴۰۱). با افزایش امید به زندگی در طول ۱۵۰ سال اخیر و کاهش نرخ زاد و ولد، جمعیت سالمند در سراسر جهان با رشد قابل ملاحظه‌ای روبه روست؛ بنابراین زیستن در سلامت مطلوب و یا به کلام دیگر، بهزیستی روان‌شناختی برای افراد مسن، امروزه به اولویت مهمی در همه جوامع تبدیل شده است (محمدی و همکاران، ۱۴۰۱).

بهزیستی روان‌شناختی^۱ یکی از مسائل مهم در حوزه سالمندان است. ریف (۱۹۹۵) بهزیستی روان‌شناختی را تلاش برای کمال در جهت تحقق توانایی‌هایی بالقوه واقعی فرد می‌داند. به عبارت دیگر بهزیستی روان‌شناختی شامل احساس خوب درباره خود و زندگی است (باقری و همکاران، ۱۴۰۱). در مدل ارائه شده توسط ریف، بهزیستی روان‌شناختی شامل شش بعد است: پذیرش خود، روابط مثبت با دیگران، خودمختاری، رشد فردی، تسلط بر محیط و زندگی هدفمند (محمدی و همکاران، ۱۴۰۳). رانی و همکاران (۲۰۲۳) معتقدند که سالمندانی که دارای سلامت روانی بیش از حد هستند، زندگی بهتر، سالم‌تر و طولانی‌تری دارند. نصرتی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهش خود نشان دادند سالمندان با بهزیستی روان‌شناختی پایین رویدادهای زندگی خود را نامطلوب ارزیابی می‌کنند و بیشتر هیجان‌های منفی مثل غم، اضطراب، خشم و افسردگی را تجربه می‌کنند، در مقابل افراد

² emotional intelligence

¹ psychological well-being

جمعیت را از مزایای ثابت شده آموزش هوش هیجانی محروم می‌کند (دلپوما و همکاران، ۲۰۲۰). برادبری و گریوز چهار مؤلفه برای هوش هیجانی بر می‌شمارد که عبارت است از خود آگاهی، خود مدیریتی، آگاهی اجتماعی و مدیریت رابطه. خود آگاهی و خود مدیریتی مربوط به خود فرد بوده و بینش و شناخت فرد نسبت به خود را شامل می‌شود. آگاهی اجتماعی و مدیریت رابطه مربوط به چگونگی رابطه سالمند با محیط اطراف و مردم بوده و رفتار و عمل سالمند در مقابل دیگران را شامل می‌شود. نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه مثبت بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی است (الشریف و همکاران، ۲۰۲۱؛ گالدونا و همکاران، ۲۰۱۸؛ رزاقی و همکاران، ۱۳۹۸). استپانژکو (۲۰۲۳) در پژوهش اخیر نشان می‌دهد که توانایی‌های هوش هیجانی حاکی از مهارتی است که به افراد به ویژه سالمندان اجازه می‌دهد افکار خود را هدایت کنند و احساسات خود را بازتاب دهند و به آنها کمک کند تا بهزیستی خود را بهبود بخشند. انجام دادن چنین رفتارهایی در سالمندان ارتباطات اجتماعی آنان را ارتقا می‌بخشد، احساس پاداش و معنا در زندگی آنان فراهم می‌کند، واکنش پذیری به استرس را کم می‌کند و همانندسازی با دیگران را به واسطه تسهیل روابط اجتماعی افزایش می‌دهد (توصیفیان و همکاران، ۱۴۰۰).

با توجه به پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه رابطه هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان، مشخص شد که این دو متغیر با یکدیگر در ارتباط هستند. اما تاکنون بررسی‌های زیادی از اینکه چه متغیر میانجی این رابطه را به وجود می‌آورد، صورت نگرفته است. به بیان دیگر، با وجود شواهد، مبنی بر ارتباط بین هوش هیجانی بر بهزیستی روان‌شناختی، هنوز عواملی که این ارتباط را تسهیل یا چالش‌های آن را از بین می‌برند به طور دقیق مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که متغیرهایی مانند شفقت (گلفام و همکران، ۱۴۰۳)، سلامت روان (رامبیز رودریگز و همکاران، ۲۰۲۴)، تاب آور (غایتی و رضاخانی، ۱۴۰۱) و تربیت بدنی (رزاقی و همکاران، ۱۳۹۸) نقش میانجی را در رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی ایفا کرده‌اند.

با توجه به اینکه انسان‌ها در دوره سالمندی علاقه دارند به گروه‌های اجتماعی و فرهنگی وارد شوند، بر این اساس سعی بر این دارند که رابطه‌ای مناسب همراه با احترام و تکریم متقابل داشته باشند به همین جهت از خود رفتارهای مطلوب

اجتماعی^۱ نشان می‌دهند (بختیاری، ۱۴۰۰). رفتارهای مطلوب اجتماعی طیف گسترده‌ای از عملکردهایی است که به نفع یک یا چند شخص دیگر صورت می‌گیرد (یه و همکاران، ۲۰۲۰)؛ برخی دیگر در رفتارهای مطلوب اجتماعی به پیامدها توجه دارند و برخی دیگر به نیت‌ها دقت می‌کنند (امبرپور و همکاران، ۱۴۰۲)؛ با توجه به این موضوع که سالمندان در آخرین دوره از چرخه زندگی قرار دارند به همین جهت توجه آنان به رفتارهای مطلوب که مورد پذیرش در جامعه می‌باشد بیشتر خواهد بود. رفتارهای اجتماعی مطلوب نشان می‌دهند که افراد به ویژه سالمندان چقدر یاری‌رسان هستند و چگونه و با چه انگیزه‌هایی در شرایط عادی و اضطراری به کمک دیگران می‌شتابند (دماری و همکاران، ۱۴۰۰). کارلو و رندال (۲۰۰۲) شش نوع تمایل رفتارهای مطلوب اجتماعی را شناسایی کردند که شامل رفتارهای اجتماعی مطلوب ناشناس، نوع دوستانه، جمعی، هیجانی، در موقعیت بحرانی و متابعت آمیز هستند. در یک پژوهش جهانی که توسط کاتلر و همکاران (۲۰۲۱) انجام شده است سالمندان کمک مالی بیشتری به سازمان‌های بین‌المللی نسبت به گروه‌های سنی دیگر انجام دادند؛ همچنین در موقعیت‌های اجتماعی و هیجانی سالمندان بیشتر از جوانان برای کمک کردن برانگیخته می‌شوند. نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه مثبت بین رفتارهای مطلوب اجتماعی با بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان می‌باشد (غایتی و همکاران، ۱۴۰۱؛ یادگاری و همکاران، ۱۴۰۰؛ کریمی و همکاران، ۱۳۹۹؛ صدوقی و حسامپور، ۱۳۹۹).

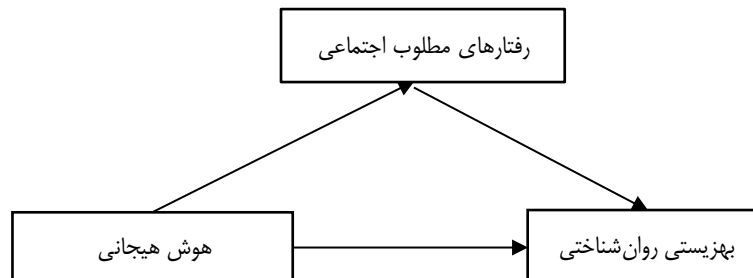
رفتارهای مطلوب اجتماعی همچنین می‌تواند با هوش هیجانی در ارتباط باشد. رفتارهای مطلوب اجتماعی بسیاری از طبقه بندی‌های رفتاری، از جمله فداکاری، گرایش‌های توأم با همدلی، مشارکت و حمایت، نجات دادن و همکاری با دیگران را شامل می‌شود. نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه مثبت بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و هوش هیجانی است (زنجیری و همکاران، ۱۴۰۱؛ تقی زاده جدیکار، ۱۴۰۰ و معتمدی، ۱۳۹۸). کمک کردن نشان دهنده اصول اخلاقی برای سالمندان می‌باشد و آن را جز رفتارهای مطلوب ارزشمند قلمداد می‌کنند و بیان می‌دارند زمانی افراد دیگری احساس ناراحتی از خود بروز می‌دهند آنان نمی‌توانند احساس خوبی داشته باشند؛ همین تعامل بین هیجانان و احساسات خود و دیگران ارتباط بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و هوش هیجانی است که

¹ desirable social behaviors

مورد موضوع پژوهش حاضر در کشور وجود نداشته است. و همچنین بیشتر پژوهش‌ها مربوط به نمونه‌های جوان و میانسال است و اطلاعات کمی در مورد ارتباط بین رفتارهای مطلوب اجتماعی، هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی در میان افراد سالمند وجود دارد. باید خاطر نشان کرد به علت اهمیت بهزیستی سالمندان در حفظ سلامت مطلوب باید به بررسی متغیرهای مؤثر احتمالی بر افزایش بهزیستی روان‌شناختی آنان پرداخته شود. بنابراین این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان با نقش میانجی رفتارهای مطلوب اجتماعی انجام شده است. فرضیه‌ها عبارت بودند از اینکه (۱) بین هوش هیجانی سالمندان و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان رابطه مستقیم وجود دارد. (۲) بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان رابطه مستقیم وجود دارد. (۳) بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و هوش هیجانی سالمندان رابطه مستقیم وجود دارد و (۴) رفتارهای مطلوب اجتماعی در رابطه بین هوش هیجانی سالمندان و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان نقش میانجی دارد. با توجه به مطالب بیان شده، مدل مفروض پژوهش در شکل ۱ ارائه شده است.

امکان سازگاری فرد با محیط اطراف خود را فراهم می‌کند (حلبی ساز و همکاران، ۱۴۰۲). به موازات افزایش سن، افراد مطالب هیجانی را راحت‌تر به خاطر می‌آورند، از محتوای هیجانی بیشتری در بازنمایی خاطرات استفاده می‌کنند (سجادی نژاد و اکبری چرمینی، ۱۴۰۱). آیزنبرگ (۲۰۰۷) در پژوهشی نشان دادند استدلال‌های مطلوب اجتماعی به صورت مثبت با هوش همبستگی دارد (نوئین و همکاران، ۱۳۹۱).

بنابر پژوهش‌های انجام شده پیرامون موضوع بهزیستی روان‌شناختی، سالمندان روستایی دارای بهزیستی روان‌شناختی بالاتر از سالمندان شهری می‌باشند و تفاوت کمی بین بهزیستی روان‌شناختی زنان (۶۱/۷۵ درصد) و مردان (۶۲/۳۹ درصد) وجود دارد. در مجموع با توجه به اینکه عدم توجه به بهزیستی روان‌شناختی با درجه بالایی در زمینه حالات عاطفی، عملکردهای روان‌شناختی و ضرورت‌های اجتماعی-فرهنگی مرتبط است؛ و نوعی رابطه مثبت با دیگران و رضایتمندی از سطح کیفیت زندگی در افراد را پدید می‌آورد؛ چنانچه به این مسأله بها داده شود سبب تعدیل مشکلات این دوره خواهد شد. اگر چه مطالعات مختلفی در ایران در رابطه با سالمندی وجود دارد، اما پیشینه پژوهشی مناسب و کافی در

شکل ۱. مدل مفروض رابطه هوش هیجانی با بهزیستی روان‌شناختی سالمندان: نقش میانجی رفتارهای مطلوب اجتماعی

تحلیل رگرسیون چندگانه با روش معمولی کمترین مجذورات استاندارد را که قاعده سرانگشتی خوب اعلام کرده است. بر پایه این موضوع می‌توان اعلام کرد که چون تحلیل معادلات ساختاری در برخی جنبه‌ها کاملاً مرتبط با رگرسیون چندمتغیری است، تعداد ۱۵ مورد به ازای هر متغیر اندازه‌گیری شده در تحلیل معادلات ساختاری غیر منطقی نیست (هومن، ۲۰۱۲). لوهلین (۱۹۹۲)، به نقل از مومنی و همکاران، (۲۰۲۲) بیان می‌دارد که برای مدل‌هایی با دو یا چهار عامل، پژوهشگر باید روی گردآوری دست کم ۱۰۰ مورد یا بیشتر از آن مثلاً ۲۰۰ مورد برنامه‌ریزی کند. بنابراین حجم نمونه مورد

روش

طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان

روش پژوهش حاضر همبستگی با روش تحلیل مسیر بود. جامعه آماری شامل کلیه سالمندان بالای ۶۰ سال شهرستان رضوانشهر در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. مشارکت‌کنندگان پژوهش ۳۲۰ سالمند (۱۶۰ مرد و ۱۶۰ زن) بودند که از طریق نمونه‌گیری در دسترس با مراجعه به مکان‌های عمومی انتخاب شدند. در خصوص حجم نمونه، شایان توضیح است که در تحلیل استیونس (۱۹۹۶)، به نقل از مومنی و همکاران، (۱۴۰۰) در نظر گرفتن ۱۵ مورد برای هر متغیر پیش بین در

۱۸ گویه است که بر اساس لیکرت ۶ درجه‌ای از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق می‌باشد. بنابراین دامنه نمرات بین ۱۸ تا ۱۰۸ هست و نمرات بالاتر نشان دهنده بهزیستی روان‌شناختی بهتر می‌باشد و برعکس (ریف، ۱۹۸۹). این پرسش‌نامه دارای ۶ زیرمقیاس است که عبارتند از: پذیرش خود (هنگامی که جریان زندگی خود را مرور میکنم، از آنچه روی داده‌ها خشنود هستم)، رابطه مثبت با دیگران (حفظ روابط صمیمی برای من مشکل است و احساس ناکامی می‌کنم)، خودمختاری (افراد مصمم بر من تأثیر می‌گذارند)، زندگی هدفمند (من برای حال زندگی میکنم و واقعا به آینده فکر نمی‌کنم)، رشد شخصی (برای من، زندگی یک فرآیند مستمر یادگیری، تغییر و رشد است)، تسلط بر محیط (به طور کلی احساس میکنم من مسئول وضع زندگی کنونی ام هستم). ریف و سینگر (۲۰۰۶) ضریب آلفای کرونباخ و پایایی آن را از ۰/۷۰ تا ۰/۸۹ گزارش نمودند. در پژوهش توانای ننه کران و عینی (۱۴۰۳) پایایی این پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ ارزیابی شد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ این آزمون در پژوهش حاضر ۰/۷۵ به دست آمد.

پرسش‌نامه گرایش‌های اجتماعی مطلوب^۳. این پرسش‌نامه توسط کارلو و راندال (۲۰۰۲) تدوین شده است. این پرسش‌نامه دارای ۲۵ گویه است که بر اساس لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً من را توصیف نمی‌کند (نمره ۱) تا کامل من را توصیف می‌کند (نمره ۵) می‌باشد. برای بدست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد باید امتیازات مربوط به تک تک سؤالات آن بعد را با هم جمع کرد؛ بنابراین حداقل امتیاز ممکن ۲۵ و حداکثر ۱۲۵ است. نمره بین ۲۵ تا ۵۰، رفتارهای اجتماعی مطلوب ضعیف است. نمره بین ۵۰ تا ۷۵، رفتارهای اجتماعی مطلوب متوسط است و نمره بالاتر از ۷۵، رفتارهای اجتماعی مطلوب قوی است. این پرسش‌نامه دارای ۵ زیرمقیاس است که عبارتند از: رفتارهای اجتماعی مطلوب ناشناس (وقتی به کسی که خیلی ناراحت است، آرامش می‌دهم احساس خوبی به من دست می‌دهد)، رفتارهای اجتماعی مطلوب نوع دوستانه و جمعی (وقتی مردم به من نگاه می‌کنند بهتر می‌توانم به آنها کمک کنم)، رفتارهای اجتماعی مطلوب هیجانی (تمایل دارم به دیگران کمک کنم، به ویژه وقتی که آنها واقعا هیجان زده اند)، رفتارهای اجتماعی مطلوب در موقعیت بحرانی (تمایل دارم به مردمی که در یک بحران یا نیاز واقعی هستند کمک

مطالعه از کفایت لازم برای اجرای تحلیل مسیر برخوردار است. ملاک ورود به پژوهش شامل (۱) سن بالای ۶۰ سال، (۲) داشتن قدرت شنوایی و گفتاری جهت تعامل، (۳) توانایی درک مطالب و متوجه شدن سؤالات و ملاک‌های خروج از پژوهش شامل بیماری‌های جسمانی و روانی مزمن، مشکلات نوروسایکولوژی و اختلالات عصب شناختی مانند آلزایمر، پارکینسون، آسیب مغزی، هانتینگتون، سکنه مغزی بود که در مصاحبه اولیه مشخص گردید. با توجه به اطلاعات جمعیت شناختی شرکت کنندگان، ۵۰ درصد (۱۶۰ نفر) مرد و ۵۰ درصد (۱۶۰ نفر) زن بودند. سطح تحصیلات سالمندان به ترتیب برابر با ۲۷/۵ زیردیپلم، ۴۲/۸ دیپلم، ۱۴/۴ فوق دیپلم، ۱۲/۵ لیسانس و ۲/۸ فوق لیسانس و بالاتر بودند. وضعیت اقتصادی سالمندان به ترتیب برابر با ۴/۷ ضعیف، ۴۹/۱ متوسط، ۳۲/۵ متوسط رو به بالا و ۱۳/۸ عالی بودند. میانگین و انحراف معیار سن سالمندان به ترتیب شامل ۷۰/۱۴ و ۵/۸۴ بودند.

ابزار

پرسش‌نامه هوش هیجانی^۱. این پرسش‌نامه توسط برادبری و گریوز در سال (۲۰۰۴) تدوین شده است. این پرسش‌نامه دارای ۲۸ گویه است که بر اساس لیکرت ۶ درجه‌ای از هرگز تا همیشه می‌باشد. بنابراین نمره بالاتر از ۸۰ نشان دهنده هوش هیجانی بالا و نمره پایین‌تر از ۶۰ نشان دهنده هوش هیجانی پایین است. این پرسش‌نامه دارای ۴ زیرمقیاس است که عبارتند از: خود آگاهی (بعضی افراد باعث می‌شوند در من احساس بدی نسبت به خودم ایجاد شود)، خود مدیریتی (لحظاتی هست که خودم را خیلی قوی، توانمند و سرشار از انرژی می‌بینم)، آگاهی اجتماعی (قادر نیستم از فکر کردن به مشکلات خودم دست بکشم) و مدیریت رابطه (برای پیشرفت نیاز به تشویق و تحریک دیگران دارم). در پژوهش شیخانی و شجاعی فرد (۱۴۰۲) پایایی این پرسش‌نامه ۰/۸۳ اعلام شده است. در پژوهش بابایی و همکاران (۱۴۰۲) پایایی این پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ ارزیابی شد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ این آزمون در پژوهش حاضر ۰/۸۲ به دست آمد.

پرسش‌نامه بهزیستی روان‌شناختی ریف^۲. این پرسش‌نامه در سال ۱۹۸۹ توسط ریف ساخته شد و در سال (۲۰۰۲) مورد تجدید نظر قرار گرفت. این پرسش‌نامه دارای

³ desirable social tendencies reconsidered questionnaire

¹ emotional intelligence questionnaire

² Ryff psychological well-being questionnaire

و گریوز، بهزیستی روان‌شناختی فرم کوتاه ریف، پرسش‌نامه گرایش‌های اجتماعی مطلوب تجدید نظر شده کارلو و راندال و تکمیل کردند. نمونه اولیه ۳۳۵ نفر بود اما ۱۵ نفر به دلیل عدم همکاری و پشیمانی خارج شدند. سپس درخواست شد به سوالات پاسخگویی دقیق و صادقانه داده شود. جمع‌آوری داده‌ها از اسفند ۱۴۰۲ تا خرداد ۱۴۰۳ به طول انجامید. اطلاعات به دست آمده از سالمندان با ضریب همبستگی، تحلیل مسیر و آزمون بوت استروپ و با استفاده از نرم‌افزار ۲۴-SPSS و AMOS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

یافته‌ها

ابتدا مفروضه نرمال بودن توزیع متغیرها و حجم نمونه بررسی شد. برای بررسی توزیع نرمال بودن متغیرهای پژوهش از چولگی و کشیدگی استفاده شد که نتایج نشان داد توزیع نمرات در تمامی مقیاس‌ها بین $2 \pm$ قرار داشته و همه متغیرها به طور تقریبی دارای توزیع نرمال بودند. نتایج به دست آمده در این بخش حاکی از عدم تخطی مفروضه‌ها و آماده بودن شرایط برای آزمون مدل بود. شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی بین متغیرها در جدول ۱ قابل مشاهده است. میانگین و انحراف معیار هوش هیجانی ($17/14 \pm 95/18$)، رفتارهای مطلوب اجتماعی ($11/62 \pm 81/08$) و میانگین و انحراف معیار متغیر بهزیستی روان‌شناختی ($9/72 \pm 60/63$) است. یافته‌ها طبق جدول ۱ نشان می‌دهد بین متغیرهای هوش هیجانی و رفتارهای مطلوب اجتماعی، بین متغیرهای هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی و بین متغیرهای هوش هیجانی و رفتارهای مطلوب اجتماعی با بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت وجود دارد.

کنم) و رفتارهای اجتماعی مطلوب متابعت آمیز(هنگامی که مردم از من تقاضای کمک می‌کنند، درنگ نمی‌کنم). کارلو و همکاران ضریب آلفای کرونباخ و پایایی آن را از $0/75$ تا $0/85$ گزارش نمودند. در پژوهش کجیاف و همکاران (1389) نشان دادند پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ارزیابی شد $0/86$ بدست آمد. در پژوهش صالحی و علوی (1403) پایایی ضریب آلفای کرونباخ $0/86$ ارزیابی شد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر $0/75$ به دست آمد.

روش اجرا

برای انجام پژوهش پس از تصویب طرح در معاونت تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت و اخذ مجوزهای لازم و دریافت کداخلاق با شناسه $IR.IAU.RASHT.REC.1403.002$ ، برای انجام پژوهش در ابتدا پژوهشگر به صورت حضوری به مکان‌های عمومی بخش‌های مختلف در سطح شهر رضوانشهر، همچون پارک‌ها، مساجد، معابر و غیره که احتمال حضور افراد سالمندان بالای ۶۰ سال در آن زیاد بود، در زمان‌های متفاوت از روز حضور داشته و با افرادی که ملاک‌های ورود و خروج شرکت در پژوهش را داشته اند، مصاحبه اولیه انجام داد و از آنها درخواست شد در پژوهش حاضر شرکت کنند. در ابتدا به سالمندان توضیحاتی در خصوص پژوهش، هدف آن و اطمینان بخشی مبنی بر محرمانه ماندن اطلاعات و جلب رضایت آگاهانه، اطلاعات داده شد. اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات شامل این موارد می‌شد که هویت شخصی آنان محرمانه خواهد ماند و اطلاعات جمع‌آوری شده صرفاً جهت پژوهش علمی نزد پژوهشگر باقی خواهد ماند. پس از اعلام رضایت، مشارکت‌کنندگان پرسش‌نامه هوش هیجانی برادبری

جدول ۱

شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای مختلف پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	واریانس	کجی	کشیدگی	۱	۲
۱. هوش هیجانی	۹۵/۱۸	۱۷/۴۱	۳۰۳/۳۹	۰/۱۴	-۰/۵۴	۱	
۲. رفتارهای مطلوب اجتماعی	۸۱/۰۸	۱۱/۶۲	۱۳۵/۲۵	-۰/۱۳	۰/۳۰	۰/۳۶**	۱
۳. بهزیستی روان‌شناختی	۶۰/۶۳	۹/۷۲	۹۴/۵۵	۰/۱۳	-۰/۳۱	۰/۴۶**	۰/۲۵**

میانجی برای تبیین بهزیستی روان‌شناختی سالمندان در نظر گرفته شد. در جدول ۲ برآورد شاخص‌های برازش کلیت مدل مسیر نشان داده شده است. به منظور بررسی برازش مدل پژوهش از چندین شاخص معتبر استفاده شد.

با توجه به اینکه بین متغیرهای پژوهش همبستگی وجود دارد در ادامه به اجرای تحلیل مسیر پرداخته شد. در مدل پژوهش حاضر بنا بر پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه سالمندان، متغیر رفتارهای مطلوب اجتماعی به عنوان

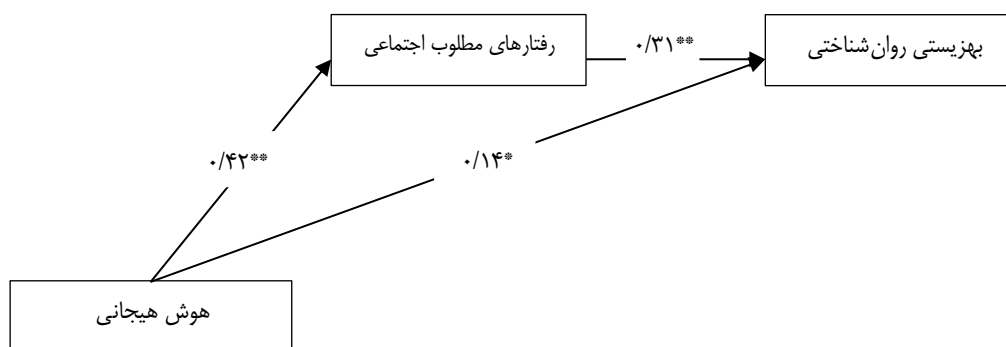
جدول ۲

شاخص‌های برازش کلیت مدل

شاخص	X ² /df	GFI	AGFI	RMR	NFI	CFI	IFI	TLI	RMSEA
مقدار	۱/۷۳	۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۰۶	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۹۵	۰/۹۳	۰/۰۷
سطح قابل قبول	۳ <	> ۰/۹	> ۰/۹	< ۰/۰۸	> ۰/۹	> ۰/۹	> ۰/۹	> ۰/۹	< ۰/۰۸

بتلر- بونت (TLI)، بالاتر از ۰/۹۰ بوده و به همین جهت در سطح بسیار خوبی قرار دارند. همچنین شاخص تناسب کامل (RMR) کمتر از ۰/۰۸ می‌باشد و جذر میانگین مجزورات خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۷ حاصل شد. در شکل ۲ مدل نهایی پژوهش ارائه شده است که مسیرهای مدل، معنی دار بود. بر اساس جدول ۳ مقادیر استاندارد مدل مسیر مستقیم رفتارهای مطلوب اجتماعی ($\beta = ۰/۳۱$ و $P = ۰/۰۱$) بر بهزیستی روان‌شناختی معنادار بود.

در مجموع با توجه به مقادیر شاخص برازندگی مدل پیشنهادی که در جدول ۲ ذکر شده، می‌توان گفت در نتیجه مدل ارائه شده در این پژوهش دلالت بر قابل قبول بودن مدل دارد. شاخص کای اسکویئر بر درجه آزادی (X²/df) کمتر از ۳ می‌باشد. شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI)، شاخص بتلر-بونت یا شاخص نرم شده برازندگی (NFI)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص برازش فزاینده (IFI) و شاخص تناسب غیرهنجار

شکل ۲. مدل نهایی پژوهش با ضرایب استاندارد

جدول ۳

ضرایب تحلیل مسیر اثر مستقیم بین متغیرهای هوش هیجانی، رفتارهای مطلوب اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی

مسیر	ضرایب استاندارد	خطای معیار	نسبت بحرانی	ت	ضرایب غیرمستقیم	نتیجه
هوش هیجانی ← بهزیستی روان‌شناختی	۰/۱۴*	۰/۰۳	۱۱/۶۶	۲/۶۱	۰/۰۱	تأیید
هوش هیجانی ← رفتارهای مطلوب اجتماعی	۰/۴۲**	۰/۰۶	۱۸/۶۱	۶/۰۲	۰/۰۱	تأیید
رفتارهای مطلوب اجتماعی ← بهزیستی روان‌شناختی	۰/۳۱**	۰/۰۴	۲۲/۶۳	۵/۰۱	۰/۰۱	تأیید

۰/۰۱ معنادار بودند. برای برآورد و تعیین مسیرهای غیرمستقیم با توجه از آزمون بوت استرپ در نرم‌افزار Amos استفاده شد (چئونگ و لائو، ۲۰۰۷).

جدول ۳ نتایج حاصل از بررسی ضرایب مسیر اثرات مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل پیشنهادی آمده است. با توجه به نتایج مدل نهایی پژوهش مسیرهای مستقیم در سطح

جدول ۴

الگوی ساختاری مسیرها و ضرایب استاندارد آنها در الگوی نهایی

ضریب مسیر	معناداری	حدپایین	حدبالا
۰/۳۹	۰/۰۱	۰/۳۲	۰/۴۳

هوش هیجانی ← رفتارهای مطلوب اجتماعی ← بهزیستی روان‌شناختی

جدول ۴ نتایج آزمون بوت استرپ برای بررسی مسیر میانجیگری غیرمستقیم را نشان می‌دهد. ضریب اثر غیرمستقیم بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی ($\beta=0/39$ و $P=0/01$) مثبت و در سطح $0/01$ معنادار می‌باشد. همچنین با توجه به این جدول حد پایین و بالا و فاصله اطمینان برای رفتارهای مطلوب اجتماعی به عنوان متغیر میانجی بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان به ترتیب ($0/32$) و ($0/43$) دارای نقش میانجی است. بر اساس این یافته می‌توان نتیجه گرفت که رفتارهای مطلوب اجتماعی رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی را به صورت مثبت و معنادار میانجی‌گری می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به افزایش چشمگیر سالمندان در جامعه، پژوهش‌های کمی در رابطه با عوامل اثرگذار بر بهزیستی روان‌شناختی سالمندان در این حوزه وجود دارد، این پژوهش با هدف بررسی رابطه با هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان با نقش میانجی رفتارهای مطلوب اجتماعی انجام شد. نتایج حاصل از تحلیل مسیر نشان داد که مدل مفروض این پژوهش از برازش مناسبی در نمونه مورد پژوهش برخوردار است. بدین ترتیب فرضیات پژوهش تأیید شدند.

فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان رابطه مستقیم وجود دارد تأیید شد. این یافته با پژوهش‌های پیشین (شبان‌ی شاد و همکاران، ۱۴۰۲؛ زرگر خراسانی و همکاران، ۱۴۰۱؛ صف‌آرا و سلم‌آبادی، ۱۴۰۰ و رزاقی و همکاران، ۱۳۹۸) همسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت در دهه‌های اخیر پژوهش‌های متعددی رابطه میان هوش هیجانی با بهزیستی روان‌شناختی را به شیوه‌های گوناگون نشان داده‌اند. هوش هیجانی قابل آموزش به همه افراد و حتی به سالمندان می‌باشد و از آنجا که می‌توان سطح هوش هیجانی را بهبود بخشید این امر می‌تواند کمک کند که فرد سالمند با پردازش اطلاعات عاطفی خود که شامل ارزیابی عواطف خود و دیگران، و چگونگی ابراز و تنظیم این عواطف به طور سازگارانه می‌باشد آشنا شده و متناسب با آن عمل کند، که این

موضوع به طور چشمگیری در افزایش بهزیستی روان‌شناختی سالمندان تأثیر می‌گذارد. بهزیستی روان‌شناختی ارزیابی کلی فرد از زندگی خود، بر پایه نیازها و امیال شخصی و میزان دستیابی به آنها می‌باشد (صباغ و همکاران، ۱۴۰۲). و فرد سالمند با استفاده از هوش هیجانی تلاش می‌کند تا رضایت از زندگی را شکل دهد و به ایجاد عاطفه مثبت و از بین بردن عاطفه منفی در نهادینه کردن بهزیستی روان‌شناختی اقدام کند. افراد با هوش هیجانی بالا شادتر، سالم‌تر و سازنده‌تر هستند، این افراد درک مطلوب تری نسبت به عواطف و حمایت دیگران دارند و رویدادهای نامطلوب زندگی خود را مدیریت کنند (شبان‌ی شاد و همکاران، ۱۴۰۳) این امر سبب می‌شود این افراد بهزیستی روان‌شناختی بالاتری داشته و به رویداد با نگرش خوشبینانه تری بنگرند (ساکت و همکاران، ۱۴۰۲). نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد هوش هیجانی با استفاده از زیر مقیاس‌های خودآگاهی، خودمدیریتی، آگاهی اجتماعی و مدیریت رابطه همسویی بالا با بهزیستی روان‌شناختی دارد. سالمندانی که توان مدیریت و ابراز هوش هیجانی خود را ندارند با بروز مشکلات و موانع، نمی‌توانند توانمندی‌های خود را به شکل صحیح نشان داده و در برابر اتفاقات و چالش‌ها، واکنش منفی نشان می‌دهند این امر سبب می‌شود تا سالمند نسبت به زندگی بی‌ رغبت شده و در جهت بهزیستی برای خود تلاش نکند. به بیان دیگر کاهش هوش هیجانی در سالمندان می‌تواند بهزیستی روان‌شناختی آنان را کاهش دهد و همچنین در مقابل با افزایش هر یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی بهزیستی روان‌شناختی سالمندان افزایش پیدا کند.

فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه بین رفتارهای مطلوب اجتماعی سالمندان بر بهزیستی روان‌شناختی سالمندان رابطه مستقیم وجود دارد تأیید شد. این یافته با پژوهش‌های پیشین (نکوئی پور و میرزاوندی، ۱۴۰۲؛ افشاری و رضایی، ۱۴۰۱؛ صدوقی و حسامپو؛ ۱۳۹۹ و معتمدی، ۱۳۹۸) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت مؤلفه‌های رفتارهای مطلوب اجتماعی با بهزیستی افراد به خصوص بهزیستی روان‌شناختی آنان مرتبط است. رفتارهای مطلوب اجتماعی می‌تواند نقش

به این موضوع جلب شده است که با مدیریت هوش هیجانی می‌تواند رفتارهای مطلوب اجتماعی از خود نشان داد به گونه‌ای که این رفتارها در اجتماع مورد پذیرش بوده و افراد، و حتی سالمندان با توجه مؤلفه‌های آن در صدد انجام و به عمل رساند آن می‌باشند. هوش هیجانی که برای پردازش و مدیریت خوب اطلاعات هیجانی ضروری است، می‌تواند به عنوان یک منبع روان‌شناختی در نظر گرفته شود (نیتو کاراسدو و همکاران، ۲۰۲۴). رفتارهای مطلوب اجتماعی متغیری چند بعدی و چند علیتی است و با توجه به آن افراد موقعیت‌های را کسب می‌کنند که می‌تواند با جامعه به طور موفق تعامل داشته باشند (پورشیرازی و نصراللهی، ۱۴۰۰). فرضیه اصلی تمام الگوهای هوش هیجانی این است که افزایشی است و با آموزش بهبود پیدا خواهد کرد در نتیجه با افزایش میزان هوش هیجانی در سالمندان میزان شناخت آنان از خود و دیگران و همچنین طریقه ارتباط مؤثر و سازگاری با محیط و اجتماع بیشتر شده و خواسته‌های اجتماعی با توجه به همکاری سالمندان می‌تواند به طور مطلوب تری برآورده شود. انجام رفتارهای مطلوب با توجه به مدیریت و کنترل هوش هیجانی در موقعیت‌های و واکنش‌های متفاوت می‌تواند سبب شود فرد سالمند چالش‌های زندگی خود را به نحوه آسان تری سپری کند. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد هوش هیجانی با زیرمقیاس‌های خود اثر مستقیم بالا و همسو با رفتارهای مطلوب اجتماعی دارد. به بیان دیگر می‌توان نتیجه گرفت که هر چقدر میزان هوش هیجانی در سالمند بیشتر باشد می‌تواند رفتارهای مطلوب اجتماعی مناسب تری از خود نشان دهد، اما در مقابل هر چه میزان هوش هیجانی در سالمندان کمتر باشد و این امر بهبود پیدا نکند میزان رفتارهای مطلوب اجتماعی به همان میزان کاهش می‌باید و در موقعیت‌های که نیاز به رفتارهای انسان دوستانه بیشتری وجود دارد، این نوع رفتار کمتر رخ خواهد داد. بنابراین هوش هیجانی می‌تواند جهت ارتقای رفتارهای مطلوب اجتماعی به طور مثبت اثر بگذارد.

فرضیه چهارم پژوهش مبنی بر اینکه رفتارهای مطلوب اجتماعی در رابطه بین هوش هیجانی سالمندان و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان نقش میانجی دارد تأیید شد. نتایج پژوهش نشان داد مسیر غیر مستقیم رفتارهای مطلوب اجتماعی به بهزیستی روان‌شناختی با میانجی‌گری هوش هیجانی معنی دار بود. در تبیین این یافته‌های می‌توان گفت سالمندان به طور آشکار و پنهان دست به انجام رفتارهای مطلوب اجتماعی که متناسب با هنجارهای جامعه می‌باشند

کلیدی در افزایش بهزیستی روان‌شناختی ایفا کند. از آنجا که سالمندان می‌تواند با توجه به کیفیت طول زندگی خود بینش متفاوتی به دنیا داشته باشند بر اساس معیارهای ارزشی، رفتارهای نوعدوستانه را پیشه راه خود قرار می‌دهند. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد رفتارهای مطلوب اجتماعی به علت اینکه احساس آرامش درونی ایجاد می‌کند می‌تواند به عنوان منبعی برای بهزیستی روان‌شناختی سالمندان مورد استفاده قرار گیرد. رفتارهای مطلوب می‌تواند رفتارهایی باشند که به طور خودآگاه انجام می‌شود و قصد آن سود رساندن به شخص دیگری است و همچنین جز رفتارهایی می‌باشد که می‌تواند بدون انتظار از پاداش توسط فرد انجام شود و احساس رضایت درونی فرد را به همراه داشته باشد (توصیفیان و همکاران، ۱۴۰۰). داشتن بهزیستی روان‌شناختی سبب می‌شود فرد سالمند در کار و تفریح مشارکت فعال داشته باشد، روابط مثبت و مؤثر با دیگران را ایجاد می‌کند، فرد می‌تواند هیجانانگیز را به نحوه مطلوب تجربه کند و احساس خودمختاری و هدفمندی در زندگی به همراه تجربه افکار مثبت را با خود دارد (توانای ننه کران و عینی، ۱۴۰۳). پژوهش حاضر نشان داد که سالمندان با توجه به افزایش سن دیگر به دنبال اطاعات و تبعیت بی چون و چرا، همچنین رفتارهای هیجانی بدون فکر نیستند به همین جهت با توجه به پژوهش صورت گرفته، زیر مقیاس‌های رفتارهای متابعت آمیز و رفتارهای هیجانی با بهزیستی روان‌شناختی همسویی ندارند. علاوه بر این رفتارهای مطلوب اجتماعی می‌تواند به صورت ناشناس صورت پذیرد که این خود به زندگی فرد سالمندان معنا بخشیده و سبب افزایش بهزیستی و رضایت زندگی او می‌شود. در نتیجه کاهش رفتارهای مطلوب اجتماعی می‌تواند بهزیستی روان‌شناختی سالمندان را کاهش دهد و با افزایش مؤلفه‌های رفتارهای مطلوب اجتماعی می‌توان بهزیستی روان‌شناختی را در سالمندان افزایش داد.

فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و هوش هیجانی سالمندان رابطه مستقیم وجود دارد تأیید شد. این یافته با پژوهش‌های پیشین (محمودپور و حقی رحیمی، ۱۴۰۳؛ پورشیرازی و نصراللهی، ۱۴۰۰؛ تقی زاده جدیکار، ۱۴۰۰؛ معتمدی، ۱۳۹۸ و رحیم زاده و مرادیان زند، ۱۳۹۷) همسو است. در تبیین این یافته‌های می‌توان گفت هوش هیجانی به میزان ارتباط و سازگاری با خود و اجتماع اشاره دارد که افراد به خصوص سالمندان کم و بیش تا حدودی از آن برخوردار هستند. در قرن اخیر توجه پژوهشگران

عمل می‌کنند، که این عمل می‌تواند حتی بر روی جایگاه اجتماعی آنان در اجتماع اثرگذار باشد و احساس خشنودی و بهزیستی را در آنان ایجاد می‌کند. سالمندان با بهزیستی روان‌شناختی بالا می‌تواند با چالش‌های زندگی به خوبی مقابله کنند (نکوکرداران و همکاران، ۱۴۰۰) و در مقابل سالمندان با بهزیستی روان‌شناختی پایین در برابر چالش‌های زندگی احساس ناتوانی و ضعف می‌کنند و هیجان‌نا سازگار را تجربه می‌کنند (توانای ننه کران و عینی، ۱۴۰۳). سالمندان با هوش هیجانی بالا توانایی برتری در درک احساسات خود و دیگران نشان داده و این امر می‌تواند مهارت‌های ارتباطی آنان را افزایش داده و برخورد‌های عاطفی را تسهیل کرده و در نهایت به افزایش احساس رفاه در زندگی شود (شنگ یائو و همکاران، ۲۰۲۴). هوش هیجانی به عنوان یک ویژگی شخصیتی و انسانی عامل تعیین کننده در سلامت روان و موفقیت حرفه‌ای در زندگی فرد سالمند است که سبب می‌شود تا رفتارهای مطلوب اجتماعی در سالمندان افزایش یابد و این امر تأثیر مستقیمی بر روی افزایش سطوح مختلف در مؤلفه‌های بهزیستی شده و سبب شکوفایی استعدادها و رسیدن به رضایت خاطر از توانمندی‌های خود می‌شود. به بیان دیگر هوش هیجانی با ایفای نقش میانجی بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی می‌تواند، اثرات نامطلوب افزایش سن و احساس ناتوانی و ضعف دوران سالمندی را کاهش داده و سالمندان را در جهت دستیابی به موفقیت و بهروزی یاری کرده تا به بهزیستی روان‌شناختی برسند. با توجه به این موضوع هوش هیجانی به عنوان ظرفیت درک احساسات خود و دیگران و همچنین استفاده مؤثر و کنترل تجربیات عاطفی خود و دیگران مورد استفاده قرار می‌گیرد (لاتا و دیوی، ۲۰۲۳) و این اثرات آشکار و پنهان در متغیرها سبب می‌شود تا سالمند دوران بهتری را سپری کرده و از توانایی خود به نحوه عالی بهره‌بردار.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند به گسترش و غنا ادبیات علمی روان‌شناسی سالمندان، به ویژه در زمینه روابط پیچیده بین متغیرهای رفتارهای مطلوب اجتماعی، هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی سالمندان کمک ارزنده‌ای کند. با توجه به اینکه سالمندان در سال‌های انتهایی زندگی خود به سر می‌برند در نتیجه می‌توانند آنان را به عنوان گروهی دانست که دچار عارضه‌های متفاوتی می‌باشند که با توجه به میزان روابط آنان و طریقه برخورد با شرایط می‌تواند به شکل‌های گوناگونی ظهور و بروز کند. این پژوهش می‌تواند اطلاعات تازه‌ای در زمینه مداخلات درمانی برای سالمندان به همراه داشته باشد، زیرا با تقویت رفتارهای مطلوب اجتماعی و هوش هیجانی، می‌تواند اثرات مثبت بهزیستی سالمندان را افزایش داد. همچنین این مدل می‌تواند به عنوان مبنای نظری برای پژوهش‌های آتی در حوزه روان‌شناسی سالمندان به کار رود زیرا با درک روابط میان این متغیرها می‌تواند مداخلات درمانی را توسعه داد. علاوه بر این موضوع، این پژوهش می‌تواند با ارزیابی این مدل در بسترهای فرهنگی، اجتماعی و جغرافیایی

عمل می‌کنند، که این عمل می‌تواند حتی بر روی جایگاه اجتماعی آنان در اجتماع اثرگذار باشد و احساس خشنودی و بهزیستی را در آنان ایجاد می‌کند. سالمندان با بهزیستی روان‌شناختی بالا می‌تواند با چالش‌های زندگی به خوبی مقابله کنند (نکوکرداران و همکاران، ۱۴۰۰) و در مقابل سالمندان با بهزیستی روان‌شناختی پایین در برابر چالش‌های زندگی احساس ناتوانی و ضعف می‌کنند و هیجان‌نا سازگار را تجربه می‌کنند (توانای ننه کران و عینی، ۱۴۰۳). سالمندان با هوش هیجانی بالا توانایی برتری در درک احساسات خود و دیگران نشان داده و این امر می‌تواند مهارت‌های ارتباطی آنان را افزایش داده و برخورد‌های عاطفی را تسهیل کرده و در نهایت به افزایش احساس رفاه در زندگی شود (شنگ یائو و همکاران، ۲۰۲۴). هوش هیجانی به عنوان یک ویژگی شخصیتی و انسانی عامل تعیین کننده در سلامت روان و موفقیت حرفه‌ای در زندگی فرد سالمند است که سبب می‌شود تا رفتارهای مطلوب اجتماعی در سالمندان افزایش یابد و این امر تأثیر مستقیمی بر روی افزایش سطوح مختلف در مؤلفه‌های بهزیستی شده و سبب شکوفایی استعدادها و رسیدن به رضایت خاطر از توانمندی‌های خود می‌شود. به بیان دیگر هوش هیجانی با ایفای نقش میانجی بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی می‌تواند، اثرات نامطلوب افزایش سن و احساس ناتوانی و ضعف دوران سالمندی را کاهش داده و سالمندان را در جهت دستیابی به موفقیت و بهروزی یاری کرده تا به بهزیستی روان‌شناختی برسند. با توجه به این موضوع هوش هیجانی به عنوان ظرفیت درک احساسات خود و دیگران و همچنین استفاده مؤثر و کنترل تجربیات عاطفی خود و دیگران مورد استفاده قرار می‌گیرد (لاتا و دیوی، ۲۰۲۳) و این اثرات آشکار و پنهان در متغیرها سبب می‌شود تا سالمند دوران بهتری را سپری کرده و از توانایی خود به نحوه عالی بهره‌بردار.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند به صورت ویژه‌ای در گسترش و بهبود برنامه‌های مشاوره و سلامت روان برای سالمندان استفاده شود. با شناسایی روابط معنادار بین متغیرهای مختلف پژوهش مانند رفتارهای مطلوب اجتماعی، هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی، متخصصان حوزه سالمند می‌توانند برنامه‌هایی را تهیه و تدوین کنند که با تأثیرگذاری هر چه بیشتر بر روی متغیرهای پژوهش، سالمندان را در جهت بهبود سلامت روان و رضایت از زندگی یاری دهند. برای مثال با تقویت رفتارهای مطلوب اجتماعی در

زمینه بهزیستی روان‌شناختی سالمندان در طراحی برنامه‌های مداخله‌ای مورد توجه قرار گیرد.

سپاس‌گزاری

از مشارکت کنندگان و تمامی افرادی که زمینه اجرای این طرح را فراهم ساختند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

افشاری، ع. و رضایی، ر. (۱۴۰۱). رابطه حمایت اجتماعی و سبک‌های مقابله‌ای با بهزیستی روان‌شناختی سالمندان: نقش میانجی خودارزشمندی. *روان‌شناسی پیری*، ۱(۴)، ۴۱۸-۴۰۱.

امیرپور، ب.، درخشان، ن. و محمدی، ف. (۱۴۰۲). بررسی گرایش‌ها به رفتار اجتماعی مطلوب در بستر توسعه فردی در دانش‌آموزان عضو هلال احمر و غیر عضو. *مطالعات توسعه اجتماعی-اقتصادی*، ۱(۱)، ۱۹۹-۱۷۷.

بابایی، ن.، اکبرزاده امیردهی، ن.، کاشانیان، ا.، ایمانی راد، ع. و احمدی، گ. (۱۴۰۲). پیش‌بینی هوش هیجانی دانش‌آموزان بر اساس باورهای شناختی و ادراک از محیط سازنده‌گرایی اجتماعی. *رویش روان‌شناسی*، ۱۲(۱۰)، ۲۱۰-۲۰۱.

باقری، م.، اصغرنژاد فرید، ع. و نصرالهی، ا. (۱۴۰۱). رابطه خودکارآمدی و کیفیت زندگی با نقش میانجی بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان. *روان‌شناسی پیری*، ۱(۱)، ۵۴-۳۹.

بختیاری، م. (۱۴۰۰). مدل ساختاری عملکرد خانواده و رفتارهای اجتماعی مطلوب با تاکید بر نقش میانجی پختگی روان‌شناختی (پایان نامه کارشناسی ارشد). دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه خيام.

برادبری، ت. و گریوز، ج. (۲۰۰۴). هوش هیجانی (مهارت‌ها و آزمون‌ها). ترجمه مهدی گنجی (۱۳۸۴). تهران.

پورشیرازی، ک. و نصرالهی، ب. (۱۴۰۰). مقایسه هوش هیجانی، تحریفات شناختی و رفتار اجتماعی بین افراد وابسته و غیر وابسته به مواد مخدر. *فصلنامه علمی اعتیادپژوهی*، ۱۵(۵۹)، ۲۵۰-۲۲۷.

تدینی، م.، صالحی، س.، سلطانی، ع. و مرادی جنتی، ا. (۱۴۰۱). نقش بهزیستی روان‌شناختی و امید به زندگی در اضطراب اجتماعی دختران ساکن در مراکز بهزیستی شهر تهران در سال ۱۳۹۷: یک مطالعه توصیفی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، ۲۱(۳)، ۳۱۰-۲۹۳.

تقی زاده جدیکار، ا. (۱۴۰۰). مقایسه همدلی و نظریه ذهن در افراد سالمند عضو موسسات خیریه و عادی. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی*، ۱۶(۶۳)، ۷۱-۵۷.

سبب شکل‌گیری پژوهش‌ها در آینده شده و نتایج آن برای طراحی برنامه‌های مداخلاتی در سطح ملی و جهانی تعمیم دهد. به طور کلی، یافته‌های این پژوهش می‌تواند موجب توسعه و بهبود روان‌شناسی سالمندان شود.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند تأثیرات عمیقی بر کیفیت زندگی سالمندان در جامعه داشته باشد. سالمندان در این دوره آسیب‌های زیادی از جمله، از دست دادن شریک زندگی، طردشدگی، عدم حمایت‌های خانوادگی، انزوا و کاهش تعاملات اجتماعی را تجربه کرده‌اند. اگر مداخلات پیشنهادی در زمینه رفتارهای مطلوب اجتماعی و هوش هیجانی به افزایش میزان بهزیستی روان‌شناختی منجر شود، این امر می‌تواند به طور مستقیم به بهبود سطح رضایت از زندگی در سالمندان منجر شده و تعاملات اجتماعی سالمندان با جامعه را به حد چشمگیری افزایش دهد. از سوی دیگر با ارتقای سالمندان می‌تواند بار اقتصادی و اجتماعی ناشی از کارافتادگی این قشر را کاهش داده و سبب افزایش سلامت روان این گروه سنی شد. در این راستا، این یافته‌ها می‌تواند به سیاست‌گذاران جامعه کمک کنند تا با تقویت برنامه‌های حمایتی برای سالمندان و ایجاد مراکز تفریحی و آموزشی؛ جامعه را به سمت حمایت اجتماعی از سالمندان هدایت کند. در انتها، این مداخلات نه تنها بر بهزیستی سالمندان تأثیر مطلوب دارد، بلکه می‌تواند به کاهش بروز مشکلات اجتماعی در این دوره به جمعیت سالمند کمک کند.

بنابراین نتایج این پژوهش برای مراکز پژوهش، برنامه ریزان و متخصصان سرای سالمندی، نتایج کاربردی دارد و توصیه می‌شود مشاوران، روان‌شناسان و برنامه ریزان حیطة سالمندی برای بهبود بهزیستی روان‌شناختی، رفتارهای مطلوب اجتماعی را در کنار سایر روش‌های کمکی مورد استفاده قرار دهند تا شاهد افزایش رضایت از زندگی در سالمندان شوند. با این وجود، پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود. از محدودیت‌های پژوهش استفاده از نمونه در دسترس بود که محدودیت‌هایی در زمینه تعمیم یافته‌ها را به وجود می‌آورد. محدودیت دیگر عدم کنترل اثر تاهل بود که احتمالاً بتواند در نتایج تأثیر بگذارد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از آزمون‌ها و روش‌های مصاحبه و مشاهده برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شود. همچنین پیشنهاد می‌شود که یافته‌های این پژوهش در

سجادی نژاد، م. و اکبری چرمینی، ص. (۱۴۰۱). مقایسه روند تحولی هوش شناختی، هوش هیجانی و هوش معنوی از نوجوانی تا بزرگسالی. *مجله روان‌شناسی*، ۱۰(۱)، ۴۵-۵۵.

شبانای شاد، ن.، سعدی پور، ا.، و باقری، ف. (۱۴۰۳). تدوین مدل شادکامی بر اساس بهزیستی روان‌شناختی و حمایت اجتماعی با میانجی‌گری هوش هیجانی. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۲۳ (۱۳۹)، ۱۵۸۶-۱۵۶۷.

شیخانی، ا.، و شجاعی فرد، ع. (۱۴۰۲). بررسی رابطه هوش هیجانی و فراشناخت با مهارت حل مساله در دانش آموزان دوره اول متوسطه شهر شیراز. *رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها*، ۲(۱)، ۱۳-۱.

صالحی، ف.، و علوی، ا. (۱۴۰۳). بررسی رابطه بین گرایش‌های اجتماعی مطلوب و رفتار حرفه‌ای پرستاران بیمارستان‌های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد (۱۳۹۸). *آموزش و اخلاق در پرستاری*، ۱۳(۱-۲)، ۸۶-۷۹.

صباغ، ی.، ثابت، م.، و ابوالمعالی الحسینی، خ. (۱۴۰۲). مقایسه اثربخشی تیپ‌شناسی شخصیت مایرز / بریگز و آموزش مبتنی بر طرحواره بر بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان دانشگاه امام جواد شهر یزد. *علوم روان‌شناختی*، ۲۳(۱۲۸)، ۱۶۱۸-۱۶۰۱.

صدوقی، م.، و حسامپور، ف. (۱۳۹۹). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس معنویت، قدرانی از خدا و حمایت اجتماعی. *سالمند: مجله سالمندی ایران*، ۱۵(۲)، ۱۴۴-۱۵۹.

صف آرا، م.، و سلم آبادی، م. (۱۴۰۰). بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان: نقش خودشفقتی و ناگوایی هیجانی. *روان‌شناسی پیری*، ۷(۱)، ۹۲-۸۳.

غایتی، م.، و رضاخانی، س. (۱۴۰۱). نقش میانجیگر تاب‌آوری در رابطه نگرش دینی و منبع کنترل با بهزیستی روان‌شناختی در زنان سالمند. *رویش روان‌شناسی*، ۱۱(۹)، ۱۰۲-۹۱.

کجباف، م.، سجادیان، ا.، و نوری، ا. (۱۳۸۹). بررسی ساختار عاملی، روایی و اعتبار مقیاس گرایش‌های اجتماعی مطلوب در بین دانشجویان. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۱(۲)، ۱۱۸-۱۰۱.

کریمی، ن.، موسوی، س.، و فلاح نودهی، م. (۱۳۹۹). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس مؤلفه‌های نگرش مذهبی و حرمت خود در سالمندان شهر اهواز. *مجله پژوهش در دین و سلامت*، ۴(۴)، ۱۰۰-۸۸.

گلفام، م.، حسینیان، س.، و عبداللهی، ع. (۱۴۰۳). نقش میانجی شفقت در رابطه هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی دختران نوجوان. *رویش روان‌شناسی*، ۱۳(۵)، ۳۳-۲۳.

توانای ننه کران، س.، و عینی، س. (۱۴۰۳). مقایسه بهزیستی روان‌شناختی، تنظیم شناختی-هیجانی و سیستم مغزی-رفتاری دانش آموزان دختر و پسر متوسطه اول. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۲۳ (۱۳۵)، ۵۷۲-۵۵۷.

توصیفیان، ن.، مرعشی، س.، و بشلیده، ک. (۱۴۰۰). نقش رفتار جامعه‌پسند در ارتقای بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان با واسطه‌گری هیجانات مثبت و تعدیل‌گری تنظیم هیجان. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۱۱(۲)، ۱۲۲-۱۰۷.

حلبی ساز، ح.، محمدزاده، ع.، و رضایی، ا. (۱۴۰۲). مقایسه هوش اخلاقی، هوش هیجانی و هوش اجتماعی در دانش‌آموزان کلاس‌های تک‌پایه و چندپایه. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۲۲ (۱۲۹)، ۱۸۸۹-۱۹۰۶.

دماری، ب.، امامی رضوی، س.، حاجبی، ا.، و الهی، ا. (۱۴۰۰). رفتارهای اجتماعی مطلوب؛ ضرورت ارتقای سلامت اجتماعی ایرانیان. *مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی*، ۱۹(۲)، ۱۳۶-۱۲۳.

رزاقی، س.، پارسایی، س.، و صائمی، ا. (۱۳۹۸). مطالعه نقش میانجی فعالیت بدنی در ارتباط بین هوش هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان شهر اهواز. *سالمند: مجله سالمندی ایران*، ۱۴(۴)، ۳۹۲-۴۰۵.

زاهدی بیالوئی، ن.، ابوالقاسمی، ع.، و کافی، س. (۱۴۰۲). مقایسه توانایی‌های شناختی و بهزیستی هیجانی در سالمندان با و بدون تجربه آزاردیدگی. *روان‌شناسی پیری*، ۳(۹)، ۲۵۸-۲۴۳.

زرقی، م.، و حسینی جنیدی، س. (۱۴۰۲). بررسی رابطه هوش هیجانی و فراشناخت با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان ابتدایی. همایش ملی تحقیقات میان رشته‌ای در مدیریت و علوم انسانی.

زرگر خرازی اصفهانی، ا.، عابدی، م.، و نامدارپور، ف. (۱۴۰۲). نقش صفات شخصیتی و روایات خاص زندگی در بهزیستی روان‌شناختی، انطباق‌پذیری شغلی، هوش هیجانی و مولد بودن در بزرگسالان ایرانی ۲۲ تا ۶۵ ساله طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۹. *تحقیقات نظام سلامت*، ۱۹(۱)، ۶۷-۶۱.

زنجیری، ن.، دلبری، ا.، رفیعی، ح.، و رضایی، ط. (۱۴۰۱). مفهوم پردازی جامعه دوستی در دوران سالمندی: مدلی مبتنی بر مرور جامع. چهارمین همایش ملی خیر ماندگار، تهران.

ساکت، م.، داوری، ر.، و پاشا شریفی، ح. (۱۴۰۲). بررسی روابط ساختاری بین سرمایه روان‌شناختی و بهزیستی روان‌شناختی با میانجیگری حمایت اجتماعی ادراک شده و تمایز یافتگی دانشجویان. *فصلنامه تعالی مشاوره و روان‌رمانی*، ۱۱(۱)، ۳۰-۱۴.

- Amirpour, B., Derakhshan, N., & Mohammady, F. (2023). Investigating tendency to pro-social behaviors in the context of individual development in red crescent and non-member students. *Social-Economic Development Studies*, 1(1), 177-199. <https://doi.org/10.22051/ijosed.2023.40698.1016>. [Persian]
- Babaei, N., Akbarzadeh Amirdehi, N., Kashanian, A., Imani Rad, E., & Ahmadi, G. (2023). Prediction of emotional intelligence of secondary school students based on epistemological beliefs and perception of social constructivism environment. *Rooyesh*, 12(10), 201-210. <http://frooyesh.ir/article-1-4776-fa.html>. [Persian]
- Bagheri, M. J., Asgharnejad Farid, A., & Nasrolahi, B. (2022). The Relationship between self-efficacy and quality of life through the mediating role of psychological well-being in the elderly. *Aging Psychology*, 8(1), 54-39. <https://doi.org/10.22126/jap.2022.7431.1602>. [Persian]
- Bakhtiari, M. (2022). The Structural model of family functioning and desirable social behaviors with an emphasis on the mediating role of psychological maturity (master's thesis). Faculty of Literature and Human Sciences, Khayyam University. [Persian]
- Boylan, J. M., Tompkins, J. L., & Krueger, P. M. (2022). Psychological well-being, education, and mortality. *Health Psychol*, 41(3), 225-234. <https://doi.org/10.1037/hea0001159>.
- Bradbury, T., & Graves, J. (2004). Emotional intelligence (skills and tests). Translated by Mehdi Ganji (2006). Tehran. [Persian]
- Carlo, G., & Randall, B. A. (2002). The Development of a measure of prosocial behaviors study. National Opinion Research Center, University of Chicago. 29-Smith, T.W. (2006). Altruism and empathy in America: Trends and correlates. *National Opinion Research Center, University of Chicago, GSS Topical Report*, (38), 1-48.
- محمدی، ا.، عبداللهی، م.، نوری، ر.، هاشمی رزینی، ه.، و شاهقلیان، م. (۱۴۰۱). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی براساس نارسایی‌های شناختی و عاطفه منفی با میانجی‌گری خودکارآمدی مقابله‌ای و حمایت اجتماعی در سالمندان. *سالمند: مجله سالمندی ایران*، ۱۷(۴)، ۵۵۵-۵۳۶.
- محمودپور، ع.، و حقی رحیمی، ا. (۱۴۰۳). پیش‌بینی انسجام خود در سالمندان بر اساس تنظیم هیجان، شفقت به خود و نگرش به مرگ. *رویش روان‌شناسی*، ۱۳(۱)، ۲۵۴-۴۲۳.
- معمدی، ع. (۱۳۹۸). پیش‌بینی رفتار جامعه‌پسند در سالمندان بر اساس رابطه با خداوند و ویژگی‌های جمعیت شناختی. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۰(۳۷)، ۶۲-۴۱.
- مومنی، خ.، امانی، ر.، جانجانی، پ.، مجنوبی، م. ر.، و هادیان همدانی، ک. (۱۴۰۰). رابطه سبک‌های دل‌بستگی و عواطف مثبت و منفی در سالمندان: نقش میانجی سبک‌های خاطره-پردازی. *روان‌شناسی پیری*، ۷(۴)، ۴۲۲-۴۰۷.
- نصرتی، پ.، مومنی، خ.، و ورنان‌و. (۱۴۰۲). رابطه کلیشه‌های سنی با بهزیستی روان‌شناختی و سبک زندگی ارتقادهنده سلامت: نقش میانجی آگاهی از تغییرات وابسته به سن. *روان‌شناسی پیری*، ۹(۱)، ۵۹-۴۵.
- نکوکرداران، م.، ایزدی، م.، و مردانی، م. (۱۴۰۰). رابطه بهزیستی روان‌شناختی و سرسختی روان‌شناختی با صمیمیت زناشویی در زنان متأهل شهر قم. *فصلنامه تعالی مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۰(۴۰)، ۲۸-۱۸.
- نکوئی پور، ف.، و میرزاوندی، ج. (۱۴۰۲). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی سالمندان بر اساس حمایت اجتماعی با میانجی‌گری خود مراقبتی. *چهارمین همایش ملی آسیب‌شناسی روانی-ارذیبل*.
- یادگاری، ر.، یوسفی افراشته، م.، حیاتی، م.، و ابراهیمی، ل. (۱۴۰۰). رابطه جهت‌گیری مذهبی با بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان: نقش میانجی سلامت معنوی. *سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت*، ۵(۳)، ۹۴-۸۵.

References

- Afshari, A., & Rezai, R. (2023). The Relationship between social support and coping styles with the psychological well-being of the elderly: The Mediating role of self-worth. *Aging Psychology*, 8(4), 401-418. <https://doi.org/10.22126/jap.2022.8625.1679>. [Persian]

- Cheung, G. W., & Lau, R. S. (2007). Testing mediation and suppression effects of latent variables: Bootstrapping with structural equation models. *Organizational Research Methods, 11*, 296 - 326. <http://doi.10.1177/1094428107300343>.
- Cutler, J., Nitschke, J. P., Lamm, C., & Lockwood, P. L. (2021). Older adults across the globe exhibit increased prosocial behavior but also greater in-group preferences. *Nat Aging, 1*, 880-888. <https://doi.org/10.1038/s43587-021-00118-3>.
- Damari, B., Emami Razavi, S. H., Hajebi, A., & Elahi, E. (2021). The Pro-social behaviors: Necessity of the promotion of social health of iranians. *Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research, 19* (2), 123-136. <http://sjsph.tums.ac.ir/article-1-6021-fa.html>. [Persian]
- Delhom, I., Satorres, E., & Meléndez, J. C. (2020). Can we improve emotional skills in older adults? emotional intelligence, life satisfaction, and resilience. *Psychosocial Intervention, 29*(3), 133-139. <https://doi.org/10.5093/pi2020a8>.
- Elsayed, M. M., & Nagy, E. N. (2023). Effectiveness of aerobic exercise with laughter therapy on functional, cognitive, and psychological well-being in the elderly: A Randomized controlled clinical trial. *The Egyptian Journal of Hospital Medicine, 90*(1), 241-247. <https://doi.org/10.21608/ejhm.2023.279528>.
- Elsherif, Z., & Abd Elgafaar, S. (2021). Emotional intelligence, perceived social support and mental health of institutionalized elderly. *Tanta Scientific Nursing Journal, 20*(1), 220-243. <https://doi.org/10.21608/tsnj.2021.168862>.
- Galdona, N., Martínez-Taboada, C., Etxeberria, I., Urdaneta, E., & Aldaz, E. (2018). Positive aging: The Relationship between emotional intelligence and psychological, social and physical wellbeing. *MOJ Gerontol Ger, 3*(1), 9-11. <https://doi.org/10.15406/mojgg.2018.03.00073>.
- Ghayati, M., & Rezakhani, S. (2022). The Mediating role of resilience in the relationship between religious attitude and locus of control with psychological well-being in elderly women. *Rooyesh, 11*(9), 91-102. <http://frooyesh.ir/article-1-3685-fa.html>. [Persian]
- Golfam, M., Hosseinian, S., & Abdollahi, A. (2024). The mediating role of compassion in the relationship between emotional intelligence and psychological well-being of adolescent girls. *Rooyesh, 13*(5), 23-32. <http://frooyesh.ir/article-1-5211-fa.html>
- Halabisaz, H., mohammadzadeh, A., & Rezaei A. (2023). The Comparison of moral intelligence, emotional intelligence and social intelligence between students of multi-grade and one-grade classes. *Journal of Psychological Science, 22*(129), 175-191. <http://psychologicalscience.ir/article-1-1995-fa.html>. [Persian]
- Kajbaf, M., Sajjadian, E., & Nouri, A. (2010). A Study of factor structur, validity and reliabileaty of pro-social tendencies measure revised questionnaire among university students. *Journal of Applied Sociology, 21*(2), 101-118. <https://doi.org/20.1001.1.20085745.1389.2.1.2.6.7>. [Persian]
- Karimi, N., Mousavi, S., & Falah-Neudehi, M. (2020). The Prediction of psychological well-being based on the components of religious attitude and self-esteem among the elderly in ahvaz, Iran. *Research on Religion & Health 6*(4), 88-100. <https://journals.sbm.ac.ir/jrrh/article/view/25762>. [Persian]
- Lata, P., & Devi, T. (2023). Analysis of the relationship between emotional intelligence and mental health in school students. *International Journal of Language, literature and Culture (IJLLC), 3*(3), 23-28. <https://dx.doi.org/10.22161/ijllc.3.3.4>.
- López, J., Perez-Rojo, G., Noriega, C., Carretero, I., Velasco, C., Martinez-Huertas, J. A., López-Frutos, P., & Galarraga, L. (2020). Psychological well-being among older adults during the COVID-19 outbreak: A Comparative study of the young-old and the old-old adults. *Int Psychogeriatr, 32*(11), 1365-1370.

- <https://doi.org/10.1017/S1041610220000964>.
- Mahmoudpour, A., & Haghi Rahimi, E. (2024). Prediction of self-coherence in the elderly based on emotion regulation, self-compassion and attitudes toward death. *Rooyesh*, 13(1), 243-254. [Persian]
- moatamedi, A. (2019). Prosocial behavior prediction in the elderly based on the relationship with God and demographic characteristics. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 10(37), 41-62. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.38150.2036>. [Persian]
- Mohammadi, A., Abdollahi, M. H., Noury, R., Hashemi Razini, H., & Shahgholian, M. (2023). Predicting psychological well-being of the elderly based on cognitive impairment and negative emotions mediated by coping self-efficacy and social support. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 17(4), 536-555. <http://salmandj.uswr.ac.ir/article-1-2281-fa.html>. [Persian]
- Momeni, K., Amani, R., Janjani, P., Majzoobi, M., & Hadian Hamedani, K. (2021). The Relationship between attachment styles with positive and negative affect in the elderly: The Mediating role of reminiscence styles. *Aging Psychology*, 7(4), 422-407. <https://doi.org/10.22126/jap.2022.7492.1606> [Persian]
- Momeni, K., Amani, R., Janjani, P., Majzoobi, M. R., Forstmeier, S., & Nosrati, P. (2022). Attachment styles and happiness in the elderly: The Mediating role of reminiscence styles. *BMC Geriatrics*, 22, 349. <https://doi.org/10.1186/s12877-022-03053-z>.
- Moroń, M., & Biolik-Moroń, M. (2021). Trait emotional intelligence and emotional experiences during the COVID-19 pandemic outbreak in Poland: A daily diary study. *Personality and Individual Differences*, 168, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110348>.
- Nekoipour, F., & Mirzavandi, J. (1402). Predicting the psychological well-being of the elderly based on social support with the mediation of self-care. The Fourth national conference of psychopathology, Ardabil. [Persian]
- Nekordaran, M., Yazidi, M., & Mardani, M. (1400). The Relationship between psychological well-being and psychological hardiness with marital intimacy in married women of qom city. *Journal of Consulting Excellence and Psychotherapy*, 10(40), 18-28. [Persian]
- Nieto-Carracedo, A., Gómez-Iñiguez, C., Tamayo, L. A., & Igartua, J. (2024). Emotional intelligence and academic achievement relationship: Emotional well-being, motivation, and learning strategies as mediating factors. *Psicología Educativa*, 30(2), 67 - 74. <https://doi.org/10.5093/psed2024a7>.
- Nosrati, P., Momeni, K., & Wahl, H. (2023). The Relationship between age stereotypes with psychological well-being and health-promoting lifestyle: The Mediating role of awareness of age-related changes. *Aging Psychology*, 9(1), 59-45. <https://doi.org/10.22126/jap.2023.9025.1697> [Persian]
- Poorshirazi, K., & Nasrolahi, B. (2021). The Comparison of emotional intelligence, cognitive distortions and social behavior between substance-dependent and non-dependent individuals. *Etiadpajohi*, 15(59), 227-250. <http://etiadpajohi.ir/article-1-2478-fa.html>. [Persian]
- Rani, K., Revanth, R., Shanmughavadivu, N., & Lovelina Little Flower, F. (2023). Economic soundness and psychological well-being among the elderly. *South Asian Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(2), 1-11. <https://doi.org/10.48165/sajssh.2023.4201>.
- Razaghi, S., Parsaei, S., & Saemi, E. (2020). The Mediating role of physical activity in the relationship of emotional intelligence with psychological well-being in elderly people. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 14(4), 392-405. [Persian]
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of*

- Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
<https://doi.org/10.1037/00223514.57.6.1069>.
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2006). Best news yet on the six-factor model of well-being. *Social Science Research*, 35(4), 1103-1119.
<https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2006.01.002>.
- Sabagh, Y., & Abolmaali, K. (2023). Comparing the efficacy of Myers/Briggs personality typology training and schema-based training on the psychological well-being of Imam Javad university students in Yazd. *Journal of Psychological Science*. 22(128), 95-112. [Persian]
- Sadoughi, M., & Hesampour, F. (2020). Prediction of psychological well-being in the elderly by assessing their spirituality, gratitude to God, and perceived social support. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 15 (2), 144-159. [Persian]
- Safara, M., & salmabadi, M. (2021). Psychological well-being in the elderly: The Role of self-compassion and alexithymia. *Ageing Psychology*, 7(1), 92-83.
<http://10.22126/jap.2021.6289.1515>.
 [Persian]
- Saket, M., Davari, R., & Pasha Sharifi, H. (2024). The Mediating role of perceived social support and differentiation in explaining structural relationships between psychological capital and psychological well-being of students. *Journal of Counselling Excellence and Psychotherapy*, 12(45), 14-27. [Persian]
- Sajadinezhad, M. S., & Akbari chermahini, S. (2022). Investigating and comparing the development of cognitive intelligence , emotional intelligence and spiritual intelligence from adolescence to adulthood. *Journal of Psychology* 101, 26(1), 45-55. [Persian]
- Salehi, S. F., & Alavi, A. (2024). Investigating the relationship between desirable social attitudes and professional behavior of nurses in educational hospitals affiliated to Shahrekord University of medical science (2018). *Education and Ethics in Nursing ISSN: 2322-5300*, 13(1-2), 79-86.
<http://10.22034/ethic.2024.2019935.1036>. [Persian]
- Sánchez-Cifo, M.Á., Montero, F. & Lopez, M.T. (2023). A Methodology for emotional intelligence testing in elderly people with low-cost EEG and PPG devices. *J Ambient Intell Human Comput* 14, 2351-2367.
<https://doi.org/10.1007/s12652-022-04490-9>.
- ShabaniSahd, N., saadipour, E., & Bagheri, F. (2024). Developing a model of happiness based on psychological well-being and social support with the mediation of emotional intelligence. *Journal of Psychological Science*. 23(139), 23-42. [Persian]
- Sheikhani, A., & Shujaei Fard, A. (1402). Investigating the relationship between emotional intelligence and metacognition with problem solving skills in first grade high school students in Shiraz. *Approach to philosophy in schools and organizations*, 2(1), 1-13. [Persian]
- Shengyao, Y., Xuefen, L., Jenatabadi, H.S., Salarzadeh Jenatabadi, H., Samaudin, N., Chunchun, K., & Ishak, Z. (2024). Emotional intelligence impact on academic achievement and psychological well-being among university students: The Mediating role of positive psychological characteristics. *BMC Psychol*, 12(1), 389.
<https://doi.org/10.1186/s40359-024-01886-4>.
- Stepanjko, M. (2023). Research of emotional intelligence and psychological well-being. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (2), 62-74.
<https://doi.org/10.30525/2592-8813-2023-2-7>.
- Tadayoni, M., Salehi, S., Soltani, A., & Moradi Jannati, A. (2022). The Role of psychological well-being and life expectancy in social anxiety of girls living in welfare centers in Tehran in 2018: A descriptive study. *JRUMS*, 21(3), 293-310. [Persian]
- Taghizade jeddikar, E. (2021). Comparison study of empathy and theory of mind of life of elderly with charities and nonmember. *Journal of Modern Psychological Researches*, 16(63), 57-71.

- <https://20.1001.1.27173852.1400.16.63.5>. 2. [Persian]
- Tavanaye Nanekaran, S., & Eyni, S. (2024). Comparison of psychological well-being, cognitive-emotional regulation and brain-behavioral system of middle school male and female students. *Journal of Psychological Science*, 23(135), 55-69.. [Persian]
- towsyfyfan, N., Marashi, S. A., & Beshlideh, K. (2021). The Role of the prosocial behavior on improving the psychological well-being of university students by mediating role of positive emotions and moderating role of emotion regulation. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*, 11(2), 107-122. <https://doi.org/20.1001.1.22517642.1400.11.2.4.4>. [Persian]
- Yadegari, R., Yousefi Afrashteh, M., Hayati, M., & Ebrahimi, L. (2021). The Relationship of religious orientation with psychological well-being in elderly people: The Mediating role of spiritual health. *Islamic lifestyle with a focus on health*, 5(3), 85-94. [Persian]
- Ye, Y., Long, T., Liu, C., & Xu, D. (2020). The Effect of emotion on prosocial tendency: The Moderating effect of epidemic severity under the outbreak of COVID-19. *Front Psychol*, 11, 1-19. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.588701>.
- Zábó, V., Csiszar, A., Ungvari, Z., & Purebl, G. (2023). Psychological resilience and competence: Key promoters of successful aging and flourishing in late life. *Geroscience*, 45, 3045-3058. <https://doi.org/10.1007/s11357-023-00856-9>.
- Zahedi, N., Abolghasemi, A., & Kafi, M. (2023). The Comparison of cognitive abilities and emotional well-being in older adults with and without experience of abuse. *Aging Psychology*, 9(3), 258-243. <http://10.22126/jap.2023.9360.1717>. [Persian]
- Zargar Kharazi-Esfahani, E., Abedi, M. R., & Namdarpour, F. (2023). The Role of personality traits and specific life narratives in psychological well-being, career adaptability, emotional intelligence, and generativity in 22 to 65-year-old Iranian adults during the years 2020-2021. *J Health Syst Res*, 19 (1), 61-67. [Persian]
- Zarghi, M., & Hosseini Junbzi, S. (2024). Investigating the relationship between emotional intelligence and metacognition with academic achievement in elementary school students. National conference of interdisciplinary research in management and humanities. [Persian]
- Zanjiri, N., Delbari, A., Rafiei, H., & Ramezani, T. (2023). Conceptualizing social friendliness in old age: A Model based on a comprehensive review. The 4th National Conference of Lasting Good, Tehran. [Persian]